

Vlaamse Commissie voor
Wetenschappelijke Integriteit
Flemish Commission for Research Integrity

Voorwoord bij het jaarverslag 2017

Te publiceren in maart 2018

Voorwoord

Op de volgende pagina's leest u het jaarverslag van de VCWI 2017, een jaar waarin de VCWI onder andere vier tweede adviezen opmaakte. Op basis van de behandeling van individuele tweedeadviesaanvragen, identificeerde de VCWI een aantal algemene thema's die relevant zijn voor het bewaken van de wetenschappelijke integriteit, zowel op het niveau van de wetenschappelijke instellingen als op het niveau van de individuele onderzoeker. Die delen we graag met u.

Wetenschap buiten de muren van de kennisinstelling

De VCWI wil graag benadrukken dat wetenschappers ook integer dienen te handelen wanneer zij hun rol als wetenschapper vervullen buiten de muren van hun instelling. Wanneer zij bijvoorbeeld deel uitmaken van wetenschappelijke adviescommissies, dienen ze rekening te houden met argumenten van andere wetenschappers en hun besluiten te formuleren op een wetenschappelijk verantwoorde manier.

Wetenschappelijke ethiek

Onderzoeksactiviteiten hebben soms een impact op (proef)personen, proefdieren, het milieu of de hele maatschappij. Om deze te beschermen, moeten wetenschappers zich dan ook aan ethische gedragsregels houden. Dat is in het bijzonder zo voor klinisch onderzoek (op patiënten): naast ethische kwaliteitsstandaarden van Good Clinical Practice bestaat hierover ook wetgeving (o.a. Belgische wet van 7 mei 2004 inzage experimenten op de menselijke persoon).

Bij wetenschappelijke integriteit gaat het er in de eerste plaats om of (de betrouwbaarheid van) de wetenschap geschaad wordt. Dat neemt niet weg dat inbreuken op de (medische) ethiek ook een schending van wetenschappelijke integriteit kunnen induceren.

Data management

De VCWI kwam in een dossier al in aanraking met problemen op het vlak van data management. Voor het bewaken van de wetenschappelijke integriteit is het essentieel dat onderzoeksgegevens op een gedegen manier worden bewaard en gedocumenteerd.

Publieke communicatie over onderzoeksresultaten

Bij het communiceren over voorlopige wetenschappelijke resultaten die nog niet de toets van peer review hebben doorstaan, is voorzichtigheid geboden. Wanneer er na een communicatie twijfels zouden rijzen over de (interpretatie van de) resultaten, wordt verdere communicatie best stopgezet tot het duidelijk is dat de twijfels ongegrond zijn.

Kennis over auteurschapsregels

Individuele onderzoekers geven soms blijk onvoldoende kennis te hebben van de principes van gepast wetenschappelijk handelen. Bij verschillende tweedeadviesaanvragen was er sprake van inbreuken op de regels rond auteurschap. Het is de taak van elke wetenschapper om zich te informeren over de regels rond auteurschap zoals deze gelden in zijn of haar wetenschapsgebied en/of instelling, en ernaar te handelen. Hierbij is een belangrijke taak weggelegd voor de instellingen. Zij kunnen ervoor zorgen dat het voor alle medewerkers duidelijk is wat de regels zijn.

Verantwoordelijkheid van de onderzoeksinstelling

De vorige drie vaststellingen wijzen op het belang van de opdracht van wetenschappelijke instellingen om hun medewerkers blijvend te informeren over de principes van wetenschappelijke integriteit en een onderzoeksomgeving te creëren die gepast wetenschappelijk handelen bevordert.

Wetenschappelijke integriteit is geen strikt juridische materie

De kernbevoegdheid van CWI's en van de VCWI is wetenschappelijke integriteit. Dat concept handelt over gepast wetenschappelijk handelen ("proper research behaviour", zoals de ALLEA-code stelt) en de professionele, juridische en ethische verantwoordelijkheden ("professional, legal and ethical responsibilities") die dit impliceert. Wetenschappelijke integriteit omvat dus veel meer dan inbreuken die juridische implicaties hebben (zoals strafbare feiten of inbreuken die leiden tot tuchtsancties) en kan dus niet zomaar herleid worden tot een strikt juridisch-procedurele aangelegenheid.

(V)CWI-leden worden geacht om collegiaal uitspraken te doen over de wetenschappelijke integriteit, op basis van hun inschatting van wat kan beschouwd worden als (inbreuken op) gepast wetenschappelijk handelen. Daarbij gaan zij uit van internationaal geldende principes, zoals die bijvoorbeeld zijn neergeschreven in de Europese gedragscode voor wetenschappelijke integriteit van ALLEA. De VCWI en de CWI's komen tot hun adviezen op een zorgvuldige wijze. Ze zullen dan ook alles in het werk stellen om alle partijen op een faire manier te behandelen, en houden rekening met principes van objectiviteit, proportionaliteit, redelijkheid. De VCWI is echter geen rechtbank of rechtscollege – er is geen enkele wettelijke grond op basis waarvan zij rechterlijke uitspraken zou kunnen doen. De VCWI en de CWI's zijn gebonden aan hun eigen reglement, maar beginselen uit civiel procesrecht of strafrecht zijn niet van toepassing op (V)CWI-procedures.

Toch gaan individuele wetenschappers, maar ook wetenschappelijke instellingen, soms uit van een strikt juridische benadering van wetenschappelijke integriteit. Een dergelijke houding kan zelfs leiden tot inbreuken op de wetenschappelijke integriteit, bijvoorbeeld, wanneer een onderzoeker zich zou beroepen op het recht tot stilzwijgen na een vraag van de (V)CWI voor bijkomende informatie. Integer wetenschappelijk handelen impliceert immers dat men als wetenschapper alles in het werk stelt om te verzekeren dat wetenschappelijke kennis gebaseerd is op gepast wetenschappelijk handelen.

Daarom raden we individuele wetenschappers, universiteiten en andere wetenschappelijke instellingen aan om wetenschappelijke integriteit te benaderen vanuit een brede visie – een visie op integriteit vanuit kwaliteitszorg, die verder reikt dan het strikt juridische.

– De leden van de VCWI

Vlaamse Commissie voor
Wetenschappelijke Integriteit
Flemish Commission for Research Integrity

Jaarverslag 2017

— Te publiceren in maart 2018 —

De VCWI

Op 7 oktober 2013 werd de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI) formeel ingesteld. Dit orgaan van negen hoogleraren, een juridisch adviseur en een secretaris is het Vlaams-brede aanspreekpunt voor verantwoordelijk onderzoek. Ze kan een tweede advies geven over klachtendossiers die voorheen al behandeld werden door de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van een universiteit of andere wetenschappelijke instelling. Anno 2017 erkennen 18 instellingen de adviesbevoegdheid van de VCWI. De KVAB huisvest de VCWI – dat betekent dat een KVAB-beleidsmedewerker de functie van secretaris waarneemt en dat de vergaderingen en hoorzittingen doorgaan in het Paleis der Academiën in Brussel.

1 Aangesloten instellingen

De 18 instellingen die de VCWI erkennen zijn enerzijds de oprichtende instellingen en anderzijds de instellingen die de VCWI na haar oprichting als adviserend orgaan hebben erkend (hieronder met opgave van de datum van de erkenningsbrief).

Oprichtende instellingen (8)

Academiën (2)

- Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)
- Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België (KAGB)

Universiteiten (5)

- KU Leuven
- UAntwerpen
- UGent
- UHasselt
- VUB

Onderzoeksfinancier (1)

- FWO

Andere onderzoekscentra (10)

Strategische onderzoekscentra (4)

- VITO (13 december 2013)
- Imec (6 maart 2014)
- VIB (17 april 2014)
- Flanders Make (26 januari 2015)

Wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Overheid (4)

- ILVO (15 januari 2015)
- INBO (10 juni 2016)
- Agentschap Onroerend Erfgoed (25 oktober 2016)
- Agentschap Plantentuin Meise (17 oktober 2017)

Overige onderzoeksinstellingen (2)

- ITG (27 augustus 2014)
- VLIZ (5 oktober 2017)

2 Samenstelling VCWI en comité van toezicht

2.1 Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit

De mandaten van leden van de VCWI duren vier jaar en zijn eenmaal hernieuwbaar. Het eerste mandaat van de leden liep van de oprichting op 7 oktober 2013 tot en met 6 oktober 2017. Het comité van toezicht, verantwoordelijk voor de aanstelling van de leden, is twee keer samengekomen in 2017 om een nieuwe samenstelling op te maken, daarbij strevend naar evenwichten in disciplines, affiliaties, gender en ermee rekening houdend dat alle leden wiens mandaat nu verlengd wordt, zeker moeten vervangen worden in 2021.

Nadat de drie aangezochte hoogleraren hun nieuw mandaat hadden aanvaard, diende VCWI-lid Christel Van Geet, wiens mandaat het comité van toezicht had beslist te verlengen, haar ontslag in als VCWI-lid omdat zij een bestuursfunctie opnam aan haar universiteit. Daarop zocht en vond het comité van toezicht een kandidaat om de vrijgekomen positie in te nemen. De vier nieuwe leden startten hun mandaat allen op 7 oktober 2017.

Het comité van toezicht bevestigde het vertrouwen in prof. em. André Van Steirteghem en verlengde zijn mandaat als voorzitter van de VCWI.

De volgende hoogleraren werden aangesteld als nieuwe leden van de VCWI:

- ✎ Ann Nowé (computerwetenschappen / artificiële intelligentie, VUB)
- ✎ Ivo Lambrichts (regeneratieve geneeskunde, UHasselt)
- ✎ Gert Storms (cognitieve psychologie, KU Leuven)
- ✎ Séverine Vermeire (gastro-enterologie, KU Leuven / UZ Leuven)

Deze VCWI-leden nemen een hernieuwd mandaat op:

- ✎ André Van Steirteghem (reproductieve geneeskunde, VUB / UZ Brussel) – als voorzitter
- ✎ Jan De Houwer (psychologie, UGent)
- ✎ Steven Gillis (taalkunde, UAntwerpen)
- ✎ Els Van Damme (plantenbiochemie, UGent)
- ✎ Sabine Van Doorslaer (materiaalfysica, UAntwerpen)

Deze hoogleraren verlieten de VCWI op 7 oktober 2017:

- ✎ Marcel Ameloot (biofysica, UHasselt)
- ✎ Ludo Froyen (materiaalkundig ingenieur, KU Leuven)
- ✎ Jean Paul Van Bendegem (filosofie, VUB)
- ✎ Christel Van Geet (kinderhematologie, KU Leuven / UZ Leuven)

De voorzitter van het comité van toezicht inaugureerde de leden van de nieuw samengestelde VCWI en bedankte de afscheidnemende VCWI-leden op het interuniversitair symposium van 18 oktober 2017.

Samenstelling VCWI tot en met 6 oktober 2017

Voorzitter	Prof. em. André Van Steirteghem (Biomedische wetenschappen)
Overige leden	Prof. Marcel Ameloot (Biomedische wetenschappen) Prof. Jan De Houwer (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Ludo Froyen (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Steven Gillis (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Jean Paul Van Bendegem (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Els Van Damme (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Sabine Van Doorslaer (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Christel Van Geet (Biomedische wetenschappen) – tot en met 16 juli 2017
Juridisch advies	Prof. David D’Hooghe (KU Leuven / Stibbe)
Secretaris	Bert Seghers (KVAB)

Samenstelling VCWI vanaf 7 oktober 2017

Voorzitter	Prof. em. André Van Steirteghem (Biomedische wetenschappen)
Overige leden	Prof. Jan De Houwer (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Steven Gillis (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Ivo Lambrichts (Biomedische wetenschappen) Prof. Ann Nowé (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Gert Storms (Sociale en humane wetenschappen) Prof. Els Van Damme (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Sabine Van Doorslaer (Exacte en toegepaste wetenschappen) Prof. Séverine Vermeire (Biomedische wetenschappen)
Juridisch advies	Prof. David D’Hooghe (KU Leuven / Stibbe)
Secretaris	Bert Seghers (KVAB)

2.2 Comité van toezicht

Na vier jaar liep ook het (onbeperkt verlengbare) mandaat af van de vertegenwoordigers van de stichtende instellingen in het comité toezicht. De acht instellingen verlengden allen het mandaat van de zittende vertegenwoordiger, zodat het comité van toezicht in 2017 niet wisselde van samenstelling.

Met de jaarwissel 2016-2017 wisselden twee instellingen hun vertegenwoordiger in het comité van toezicht: UHasselt (Jean-Michel Rigo verving Paul Janssen) en VUB (Filiep Deruyck verving Dave De ruyscher).

Samenstelling comité van toezicht in 2017

Voorzitter	Prof. Jacques Willems (KVAB)
Ondervoorzitter	Prof. Roger Bouillon (KAGB)
Overige leden	Prof. Johan De Tavernier (KU Leuven) Prof. Dirk Snyders (UAntwerpen) Prof. Dominique Willems (UGent) Prof. Jean-Michel Rigo (UHasselt) – vanaf 1 januari 2017 Prof. Filiep Deruyck (VUB) – vanaf 1 januari 2017 Dr. Hans Willems (FWO)

3 Behandeling van tweedeadviesaanvragen

In 2017 kwamen zeven tweedeadviesaanvragen binnen op het adres van de VCWI (2017-A t.e.m. 2017-G). De VCWI werkte in 2017 vier rapporten uit met een tweede advies (2017-01 t.e.m. 2017-04).

In de volgende geanonimiseerde samenvattingen bedoelen we met *melder* steeds de persoon die het vermoeden van inbreuk meldde bij de CWI, met *betrokkene* steeds de persoon wiens integriteit in vraag werd gesteld en met *tweedeadviesaanvrager* diegene die een verzoek richtte aan de VCWI – dit kan zowel de melder als de betrokkene zijn en zelfs de instelling zelf.

Advies 2017-01 (Dossier 2017-A)

De VCWI ontving een aanvraag tot tweede advies in januari 2017 en communiceerde het tweede advies in juni 2017, na het horen van CWI, betrokkene en melder en vier vergaderingen van de VCWI.

De melding bij de CWI betrof het vermeende vervalsen van resultaten in een medische studie, door selectief patiënten op te nemen om andere conclusies te bereiken dan deze die de gegevens rechtvaardigen. Het manuscript dat het betwiste onderzoek beschreef was klaar om in te sturen naar een peer-reviewed wetenschappelijk tijdschrift. Het protocol van dit onderzoek werd eerder al gepubliceerd. Het voor de studie aangestelde controleorgaan (Data and Safety Monitoring Board) liet zich in een rapport kritisch uit over de studie en suggereerde een onafhankelijke beoordeling van de kwaliteit van de onderzoeksgegevens. Eén van de co-auteurs onderzocht daarop de data en vond naar eigen zeggen onregelmatigheden, met name van patiënten die onterecht wel of niet in de studie waren opgenomen. Deze co-auteur maakte hiervan melding bij de CWI, waardoor het manuscript uiteindelijk niet werd voorgelegd voor peer review. Er was media-aandacht voor de ongepubliceerde onderzoeksresultaten en ook na het rapport van het controleorgaan hebben de onderzoekers nog publieke mededelingen gedaan over het onderzoek.

De VCWI adviseerde dat een expertencommissie zou onderzoeken of het protocol correct is toegepast bij het beoordelen of patiënten in de studie werden opgenomen of niet. Indien dat niet zo zou geweest zijn, zou dit een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit kunnen inhouden.

Bovendien beoordeelt de VCWI de publieke communicatie over de voorlopige onderzoeksresultaten na het kritische rapport van het controleorgaan als problematisch. Een wetenschappelijk integere houding vereist dat onderzoekers terughoudend zijn in het publiek communiceren van uitspraken waarvoor de wetenschappelijke evidentie wordt betwist.

De VCWI uitte ook bedenkingen bij de werking van het controleorgaan. Tot slot betreurde de VCWI dat de CWI de betrokkene en de melder niet heeft gehoord vooraleer een standpunt in te nemen.

Advies 2017-02 (Dossier 2017-B)

De VCWI kreeg in maart 2017 een vraag om een tweede advies. Na drie vergadermomenten en een hoorzitting met achtereenvolgens de melder, de CWI van de instelling en de betrokkene, deelde de VCWI haar tweede advies mee in september 2017.

De melding ging over het niet erkennen van wetenschappelijk werk. De melder had een uitgebreide dataset ontwikkeld, waarvoor verschillende gegevensbronnen aan elkaar gekoppeld moesten worden, en stelde deze later ter beschikking van een doctorandus die er analyses op uitvoerde. Dit

onderzoek leidde uiteindelijk tot een artikel met de promotor van de doctorandus als eerste auteur. Deze promotor zond het manuscript achtereenvolgens naar twee tijdschriften, telkens zonder overleg te plegen over de auteurs. De melder werd in het publicatieproces niet betrokken en in de publicatie van de onderzoeksresultaten niet genoemd, noch als coauteur, noch als samensteller van de dataset.

De VCWI stelde vast dat de dataset ter beschikking gesteld door de melder inderdaad aan de basis ligt van het gerapporteerde onderzoek, en dat de gecombineerde informatie in deze dataset essentieel was voor de publicatie. De samenstelling van de hele dataset, maar ook van enkel het onderdeel dat nodig was voor de analyses in het onderzoek, moet belangrijke inspanningen hebben geleverd, die kunnen worden aangemerkt als een substantiële academische bijdrage aan een wetenschappelijk onderzoek.

De VCWI oordeelde dat het gebruik van een dataset zonder de samensteller in het verdere verwerkings- en publicatieproces te kennen zonder duidelijke voorafgaande afspraken, een inbreuk is op de wetenschappelijke integriteit, en adviseerde een rechtzetting in het tijdschrift als gepast gevolg.

De tweedeadviesaanvrager formuleerde een vermoeden van partijdigheid bij de CWI, maar kon de VCWI er niet van overtuigen dat de procedure voor de CWI niet in overeenstemming is verlopen met hetzij het CWI-reglement, hetzij de beginselen van behoorlijke besluitvorming (zorgvuldigheid, onpartijdigheid, objectiviteit, tegenspraak). De VCWI stelde vast dat de procedure bij de CWI lang heeft geduurd, maar erkende dat daar gegronde redenen voor waren.

Advies 2017-03 (Dossier 2017-C)

Een tweedeadviesverzoek bereikte de VCWI in maart 2017. De VCWI vergaderde drie maal over dit dossier en hoorde daarbij de melder, CWI en betrokkene. In september 2017 werd het tweede advies aan de partijen meegedeeld.

De melding betrof het niet opnemen van een onderzoeker als coauteur op een publicatie. Het onderzoek werd voorgesteld op een conferentie. De schriftelijke neerslag van deze mondelinge presentatie vermeldde alle auteurs en deze eerste versie werd opgestuurd naar een tijdschrift. Naar aanleiding van de reviewersrapporten herwerkten de auteurs de paper. Alle auteurs leverden hiertoe bijdragen, maar de bijdragen van de melder werden niet naar de eerste auteur gestuurd. De eerste auteur diende het herwerkte manuscript opnieuw in, maar schrapte daarbij de melder als auteur, naar eigen zeggen omdat deze niet antwoordde op de herhaalde vraag of die wenste mee te werken. De weggelaten auteur is daarvan nooit in kennis gesteld, betwist de verwijdering als coauteur en meldde dit aan de CWI.

Uit nazicht van opgevraagde e-mails bleek dat de eerste auteur de geschrapte auteur nooit heeft aangemaand om bij te dragen aan de herwerking en dat het gewijzigde auteurschap nooit ter sprake is gekomen. De VCWI concludeerde dat het onrechtmatig en ongemotiveerd schrappen van een coauteur van een publicatie zonder verder overleg of mededeling hierover een inbreuk was op het integer werken binnen de wetenschap, en adviseerde dat dit in het wetenschappelijk tijdschrift zou worden rechtgezet.

De procedurele grieven die de tweedeadviesaanvrager opwierp, beoordeelde de VCWI als ongegrond.

Advies 2017-04 (Dossier 2017-D)

In juni 2017 ontving de VCWI een verzoek om een tweede advies. De VCWI vergaderde op vier momenten over dit dossier en hoorde daarbij de melder en de betrokkene. Het tweede advies werd in december 2017 verstuurd.

Dit dossier speelde zich niet af in het wetenschappelijke bedrijf zelf, maar in een vereniging uit het vrijetijdsleven met leden en een bestuur. De melder is lid van deze organisatie en is geen wetenschapper. De melding richtte zich op een onderzoeker die als wetenschapper lid is van de adviescommissie van deze vereniging. Deze wetenschapper, die binnen de commissie de expertrol vervulde, zou een advies van de adviescommissie niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd hebben en, wanneer de adviescommissie geconfronteerd werd met een andersluidend rapport van een andere wetenschapper, geweigerd hebben erop te reageren. Op basis van het advies nam het bestuur van de organisatie een beslissing die nadelig was voor de melder.

De VCWI stelt vast dat de commissie inderdaad haar conclusie niet onderbouwd had met wetenschappelijke argumenten of verwijzingen naar concrete wetenschappelijke literatuur, ook niet toen er een tegenexpertise kwam. De betrokken wetenschapper getuigde eerder vanuit een autoriteitsgebaseerde dan vanuit een wetenschappelijke redenering. Het advies sprak eerst over een scenario dat “uitgesloten” is, terwijl de betrokkene later aan CWI en VCWI verklaarde dat het “erg onwaarschijnlijk” is. Op vraag van de VCWI leverde de betrokkene na de hoorzitting schriftelijk een wetenschappelijke verantwoording voor het besluit van de commissie. De VCWI betreurt dat deze argumentatie, als die er toen was, niet duidelijker naar de melder werd gecommuniceerd.

Wetenschappers dragen de verantwoordelijkheid om in hun wetenschappelijke adviezen zorgvuldig en voorzichtig te handelen – daaronder wordt ook verstaan: rekening te houden met argumenten van andere wetenschappers en op een wetenschappelijk verantwoorde manier hun besluiten te staven, zeker wanneer geconfronteerd met een tegenexpertise. De VCWI vond echter geen bewijzen dat de adviescommissie en de expert die er lid van was dit niet zou gedaan hebben. De VCWI besluit dat er geen schending van de wetenschappelijke integriteit is bewezen.

De VCWI stelt vast dat het communicatiebeleid van de organisatie weinig transparant is. De adviescommissie mag enkel communiceren met het organisatiebestuur, waardoor de wetenschapper niet kan verweten worden geen contact te hebben opgenomen met de melder vóór de beslissing van het organisatiebestuur.

Dossiers 2017-E, 2017-F, 2017-G

Drie dossiers naar aanleiding van tweedeadviesaanvragen in 2017 waren bij de jaarwisseling nog in behandeling door de VCWI. Verslaggeving erover volgt in het jaarverslag van 2018.

4 Algemene adviezen

De VCWI kan, op verzoek van instellingen of op eigen initiatief, adviseren over topics rond wetenschappelijke integriteit. In 2017 bracht de VCWI één algemeen advies uit.

4.1 Plagiaat bij projectaanvragen

In 2016 kreeg de VCWI een verzoek tot algemeen advies over plagiaat (en zelfplagiaat) in projectaanvragen voor onderzoeksfinanciering.

Inhoud van het advies De VCWI adviseert instellingen die onderzoek financieren om aanvragers te verzoeken om te beschrijven wie betrokken was bij de aanvraag en met welke andere aanvragen de voorliggende overlapt. Tegelijkertijd wordt ook aanbevolen om dergelijke informatie niet of met voorzichtigheid te gebruiken bij het selecteren van de aanvragen. Tot slot wordt aangeraden om voorlopig terughoudend te zijn in het als plagiaat bestempelen van projectaanvragen.

Behandeling Dit thema werd besproken in VCWI-vergaderingen, waarna een concept van algemeen advies werd opgesteld en verfijnd. Deze versie werd voor commentaren uitgestuurd naar de universiteit die het advies aanvroeg, FWO en de leden van ENRIO. Na inachtnaam van hun opmerkingen en laatste aanpassingen nam de VCWI het algemeen advies aan.

Verspreiding Het advies werd op 30 juni 2017 gepubliceerd op de VCWI-website en toegestuurd aan alle instellingen die de VCWI erkennen. Daarnaast werden ook de Vlaamse minister bevoegd voor het beleidsdomein wetenschap en innovatie, het Departement EWI en de VLIR aangeschreven.

5 Interuniversitair symposium

Jaarlijks organiseert de VCWI een ontmoetingsdag voor al wie beroepsmatig in aanraking komt met kwesties van wetenschappelijke integriteit. Ter gelegenheid van de hersamenstelling van de VCWI in oktober 2017 werd het netwerkmoment met de CWI's uitzonderlijk vervangen door een open symposium voor iedereen met interesse in wetenschappelijke integriteit.

Sinds 2015 organiseren alle universiteiten een gezamenlijk symposium rond wetenschappelijke integriteit. Daarmee richten ze zich zowel tot academische beleidsmakers als tot jonge onderzoekers (doctoraatsstudenten), die hun deelname in rekening kunnen brengen voor hun doctoraatsopleiding. De VCWI coördineerde de organisatie van het derde interuniversitaire symposium, op 18 oktober 2017, in samenwerking met de universiteiten.

Roel Fernhout gaf een eerste keynote. Hij is professor emeritus migratierecht en voormalig Nationaal Ombudsman van Nederland. Momenteel is hij voorzitter van het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit, de Nederlandse tegenhanger van de VCWI. Daarna nam Els Van Damme (KVAB, VCWI) het woord. Als lid van een werkgroep van de Europese koepel van wetenschapsacademiën ALLEA, heeft zij mee de pen vastgehouden van de vernieuwde Europese "code of conduct for research integrity" (zie hierna). In een derde keynote had Geert Molenberghs het over de belangrijke en veranderende rol van statistiek, zowel in onderzoek als in de detectie van datafraude. Op het programma stond verder een interactief dilemmaspel, met discussies over wat je zou doen in fictieve maar herkenbare concrete onderzoekssituaties, uitgewerkt door de UGent. De namiddag bracht een sessie over de snel veranderende wereld van open science (open data, preregistration ...) en het potentieel van het Open Science Framework om openheid en integriteit van onderzoek te versterken. Verder was er een panelgesprek met journalisten en academici over de publieke communicatie over gevallen van wetenschapsfraude die bekend raken. Het symposium van 18 oktober sloot af met de plechtige inauguratie van de vier nieuwe leden van de VCWI, en het bedanken van de vier afzwaaiende leden.

Alle aanwezigen kregen een boekje mee met de Engelstalige Europese gedragscode voor wetenschappelijke integriteit.

Met goedkeuring van de voorstellers werden alle presentaties online beschikbaar gesteld via de website van de VCWI (op www.vcwi.be/ontmoetingsdagen#2017).

6 Binnen- en buitenlandse contacten

Voorzitter André Van Steirteghem en secretaris Bert Seghers zijn lid van [ENRIO](#) (European Network of Research Integrity Offices). Ze namen deel aan de ENRIO-vergadering van 27 mei in Amsterdam en de secretaris aan deze van 2 en 3 oktober in Lissabon. De secretaris coördineerde in het voorjaar van 2017 een bevraging van ENRIO-leden om de nationale organen voor wetenschappelijke integriteit in Europese lidstaten in kaart te brengen.

Van 29 t.e.m. 31 mei ging in Amsterdam de *5th World Conference on Research Integrity* door. De wereldconferenties zijn het grootste ontmoetingsmoment omtrent wetenschappelijke integriteit. Voorzitter en secretaris waren er aanwezig en netwerkten er met ambtsgenoten en anderen. De secretaris gaf er een voordracht over het landschap wetenschappelijke integriteit in Vlaanderen, mede namens de CWI's van de universiteiten.

Op 29 mei ontmoetten de voorzitters en secretarissen van LOWI en VCWI elkaar voor een nadere kennismaking en uitwisseling van ervaringen.

Op 24 maart stelden [ALLEA](#) (*ALL European Academies*) en de Europese Commissie de herziene *European Code of Conduct for Research Integrity* voor. Deze "revised edition" werd voorbereid door een klein team dat werkte in de schoot van de [Permanent working group on science and ethics](#) van ALLEA. Els Van Damme, lid van de VCWI, maakte deel uit van dit zes koppig team. Over (haar bijdrage aan) de ALLEA-code verschenen artikels in het KVAB-tijdschrift *AcademieBerichten* en het UGent-communitymagazine *Durf Denken*. De VCWI bezorgde boekjes met de nieuwe gedragscode aan onderzoekers die daarom vroegen.

Op verzoek van het Brusselse PRINTEGER-team heeft de VCWI-secretaris deelgenomen aan een local stakeholders meeting van het Horizon2020-project PRINTEGER.

De VCWI-secretaris heeft contact gehad met de integriteitsverantwoordelijken in kleinere wetenschappelijke instellingen die nog in de opstartfase van hun CWI en wetenschappelijke integriteitsbeleid zijn, veelal ter voorbereiding van hun erkenning van de VCWI.

7 Huisstijl en website

Ter gelegenheid van het vierjarig bestaan van de VCWI, het interuniversitair symposium en de hersamenstelling professionaliseerde de VCWI haar voorkomen. Een logo en huisstijl werden ontworpen, die zullen gebruikt worden voor brieven, adviezen, jaarverslag en website.

De website van de VCWI verzelfstandigde in oktober 2017 van de KVAB-site, tot een aparte website www.vcwi.be.